

Das weisse band - Eine deutsche kidergeschichte

(2009 - La cinta blanca), de Michael Haneke

Sinopsi

Inexplicables esdeveniments pertorben la tranquil·la vida d'un poble protestant al nord d'Alemanya el 1913, just abans de la Primera Guerra Mundial. Els nens i adolescents del cor del col·legi i de l'església, dirigit pel mestre, les seves famílies, el baró, l'administrador, el metge, la llevadora i els grangers conformen una història que reflexiona sobre els orígens del feixisme.

Fitxa tècnica

Direcció Michael Haneke
 Guió Michael Haneke
 Producció Stefan Arnd,
 Veit Heiduschk,
 Michael Katz,
 Margaret Ménégos
 i Andrea Occhipinti
 Fotografia Christian Berger
 Muntatge Monika Willi
 Direcció artística Anja Müller
 Vestuari Moidele Bickel

Filmografia Seleccionada de Michael Haneke

- 1989 - Der siebente Kontinen (El séptimo continente)
- 1992 - Benny's video (El vídeo de Benny)
- 2000 - Code Inconnu (Código desconocido)
- 2003 - Time of the wolf (El tiempo del lobo)
- 2005 - Caché (Escondido)
- 2009 - The White Ribbon (La cinta blanca)

Isabelle Huppert, que ha protagonitzat dos films de Haneke (*La Pianista*, 2001 i *El tiempo del lobo*, 2003), en una entrevista recent el defineix com un cineasta a mig camí entre Bresson i Hitchcock. Mentre que la inspiració bressoniana es manifesta en l'austeritat visual, el toc hitchcockià és present en l'atmosfera intrigant que Haneke genera en les seves pel·lícules, *La cinta blanca* inclosa. Aquesta em sembla una bona manera de sintetitzar el cinema de Michael Haneke, que, d'altra banda, té elements que el separen tant de Bresson com de Hitchcock, particularment un interès gairebé exclusiu pel costat més violent i cruel de la condició humana.

Fitxa artística

Christian Friedel El mestre de l'escola
 Leonie Benesch Eva
 Ulrich Tukur El baró
 Ursina Lardi La baronessa
 Fion Mutert Sigi
 Burghart Klaußner El pastor
 Steffi Kühnert La dona del pastor
 Maria-Victoria Dragus Klara
 Leonard Proxauf Martin
 Rainer Bock El metge
 Susanne Lothar La llevadora
 Roxane Duran Anna

Crítica

Haneke: "Tots els directors-autors fan sempre la mateixa pel·lícula, en principi. És el nostre destí. Som el que som, no hi ha alternativa. L'única alternativa seria deixar-ho, fer una altra cosa."

Periodista: "Una comèdia, per què no feu una comèdia?"

Haneke: "Una vegada vaig fer una comèdia, al teatre, ha estat el meu únic fracàs teatral" (riu).

Seguint amb l'enumeració de referents de Haneke, és inevitable mencionar Ingmar Bergman, un realitzador que el director austríac cita sovint. La influència de Bergman no està en el to fred, més reflexiu que no pas emocional, que domina els seus films, ja que aquest és un tret que comparteixen molts cineastes nascuts en països de tradició cristiana protestant. La influència més destacable es fa palesa en la voluntat de generar un distanciament emocional entre el film i l'espectador. Aquest fou un recurs molt utilitzat pel director suec, que, per exemple, portà fins

l'extrem, introduint a mig film entrevistes en què els actors analitzaven els seus personatges (*En Passion*, 1969). Aquest recurs –allunyar l'espectador de la pantalla– té com a objectiu que la seva atenció no es distregui amb el contingut emocional del film i que pugui jutjar-lo des d'una posició més intel·lectual que visceral.

Tots aquest elements, i alguns d'altres, els trobarem a *La cinta blanca* (2009), una pel·lícula que comença amb la veu en 'off' d'un narrador que ens confessa, d'entrada, el dubte sobre l'autenticitat de la història que està a punt d'explicar-nos. Haneke, de bon començament, ja ens instal·la en el dubte, comença a crear l'atmosfera de 'suspense' que ja no deixarà la pel·lícula i que, com sempre als seus films, mai es resoldrà del tot. Es podria pensar que la no-resolució dels conflictes plantejats és una demostració més de la duresa, per no usar una paraula més gruixuda, amb què Haneke tracta el seu públic. Cal dir, però, que aquest no és el cas. Michael Haneke vol que els seus films quedin oberts, perquè és d'aquesta manera que ell entén el món que habitem i les relacions que hi tenim. Entén que molt rarament hi ha un culpable únic o una sola explicació plausible. Haneke no és que vulgui que l'espectador pugui triar el final que li agradi més, el que realment intenta és que l'espectador tasti aquesta ambigüitat, que s'adoni de la complexitat de la situació. En el cas concret de *La cinta blanca* mai sabrem del cert el responsable(s) dels dramàtics successos que passen en aquest poblet. Però tampoc sabrem moltes altres coses, com per exemple, si els esdeveniments aparentment accidentals (la mort d'una pagesa) realment ho són o quines circumstàncies han portat a l'estat de coses que presenciarem.

Mai se'ns explicaran les motivacions dels personatges i per què fan el que fan. Aquesta és, també, una constant del cinema de Haneke. Un refús total a donar explicacions. El cineasta fuig de l'adoctrinament, sempre suggereix però no conclou mai. No vol presentar un món coherent, raonable, on fins els actes més detestables puguin tenir una explicació raonada. Vol presentar, i ho aconsegueix, un món atroç, ple d'una violència que li és inherent.

Des d'un punt de vista estilístic, *La cinta blanca* és la pel·lícula més ambiciosa i més reeixida de Haneke. És aquella en què pren més riscos estètics i prova més coses. No representa un canvi radical en relació amb films anteriors, però sí un pas en una direcció nova. Deixa de banda els plans seqüència, amb els que, d'altra banda, havia obtingut uns resultats fantàstics (*Código desconocido*, 2000 o *Escondido*, 2005), i els plans fixos com a recursos principals de la narració i, desenvolupa una posada en escena més ràpida, més fragmentada i més rica en moviments de càmera. El resultat és un film estèticament meravellós. En el conjunt de la trajectòria de Haneke, aquesta producció també és innovadora per ser la primera filmada en blanc i negre i perquè no es desenvolupa en un moment històric contemporani al de l'espectador. De totes maneres, molts dels elements característics de les pel·lícules anteriors també els trobarem a *La cinta blanca*. Michael Haneke és un director perfeccionista i preciosista i, com a tal, té una posada en escena molt elaborada. Alguns dels elements més destacables d'aquesta *mise en scène* són uns enquadraments molt equilibrats, uns plans llargs, l'abundant ús del fora de camp i

l'absència de música –tot i que no d'efectes sonors, que hi són molt importants.

A *La cinta blanca* tots els elements temàtics i estètics estan al servei, una vegada més, de sacsejar l'espectador. Sens dubte podem dir que el cine de Michael Haneke és molt interessant, fins i tot brillant o revelador, però em pregunto si ens pot arribar a agradar. Si en podem gaudir. Jo diria que només un psicòpata, en el sentit més clínic del terme, podria fruir dels seus films. El visionat dels films de Haneke sol ser una experiència dolorosa. És, doncs, inevitable preguntar-se: per què hem d'anar a veure un film de Michael Haneke? Si entenem el cinema, i per extensió l'art, com una activitat purament hedonista és absurd anar al cine per veure un film que, molt probablement, ens farà sentir malament. Cal preguntar-se, per tant, si l'acte de veure una pel·lícula ha d'ésser una activitat purament hedonista.

Àlex Bayés

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Gràcies.